
нагадують, зокрема, про зусилля Йосипа Шпінеля торувати цей шлях у початковий період діяльності франківців.

Нехай і недовго, Йосип Шпінель співпрацював з Театром ім. І. Франка активно й творчо, долаючи труднощі того складного історичного часу. Отож, маємо всі підстави визначити його плідну пошукову діяльність як значне мистецьке явище в біографії столичної сцени України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Юхим Зоря. Франківці на штурмі. *Пролетарська правда*. Київ, 1932. 15 січня.
2. Юхим Зоря. Франківці на штурмі. *Пролетарська правда*. Київ, 1932. 15 січня.
3. "Сто лицарів довкола велетенського столу!" Творчість С. В. Данченка кийвського періоду (1978-2001) за матеріалами театральної преси. Київ: Київська нотна фабрика, 2007. С. 8-9.

*Борис І. О.,
Професор факультету сценічного мистецтва
Харківської державної академії культури,
режисер, заслужений діяч мистецтв України*

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ І СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДИХ АКТОРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.

В 1999 році, тобто за рік до нового століття, 29 європейських країн вирішили створити певну методичну структуру на базі Болонського університету і назвали це болонським процесом. Але що саме входить до цієї процедури, які мета, цілі і мотивації? Мета у них була, звичайно, позитивна. В першу чергу, це мав бути обмін думками з точки зору виховання в різних галузях діяльності людини майбутніх професійних фахівців. Зокрема, і в мистецькій професійній освіті.

Стосовно мистецької освіти - це мав бути обмін напрацьованими школами, методиками, системами і, звичайно, новими експериментальними пошуками. Проте, як показала практика, положення і напрям були правильними, але без

глобального розуміння суті саме при структуризації та стандартизації цього процесу. Для того, щоб розкрити це питання, варто згадати практичний досвід Харківської державної академії культури (ХДАК).

Історія професійної театральної освіти в ХДАК – це шлях сміливих експериментів. Усе почалося в 1996 році, коли ректор, академік Василь Шейко запропонував створити на базі академії нову практичну історію. Перший курс, набраний в академії, називався «режисери аматорського драматичного театру». Тобто, це режисери аматорських колективів любителів, але вони мали бути з вищою освітою.

Знаковим моментом став 2000 рік, коли вистава «Лісова пісня», підготовлена студентами-режисерами аматорських колективів, була презентована на великій сцені Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка в Києві. Після вистави було обговорення. Ризик виявився виправданим: професійна спільнота підтримала ідею створення повноцінної спеціалізації для акторів та режисерів драматичного театру. Показ і обговорення вистави стали потім основою для підготовки першого набору в Харківській державній академії культури акторів драматичного театру та режисерів професійної спеціалізації - режисерів драматичного театру та кіно і режисерів естради та масових свят. Таким чином, через рік уже три спеціалізації вийшли на набір. Вже у 2001 році відбувся перший набір, значну частину якого склали таланти із Запоріжжя, відібрані через ретельний кастинг у співпраці з Запорізьким академічним обласним українським музично-драматичним театром ім. В. Магара на чолі з тодішнім директором, заслуженим діячем мистецтв України Валентином Слоновим. В майбутньому театр гарантував через чотири роки їм можливість професійного входження в театр (тобто виступав як роботодавець).

Процес набору не зупинявся на одному випуску. В 2004 році була створена вже повноцінна акредитаційна комісія, спеціалізації пройшли ліцензування, і відповідно були створені окремий факультет театрального мистецтва та кафедра майстерності актора в Харківській державній академії культури.

Викладачами театрального факультету стали кращі майстри сцени харківських державних академічних театрів.

Варто зазначити, що входження України до Болонського процесу у 2005 році мало на меті позитивний обмін методиками та школами з колегами. Проте, знову ж таки, практика виявила тривожні тенденції. Особливо помітним постає скорочення аудиторного навантаження. До прикладу, якщо раніше кількість годин сягала 1400, то згодом вона зменшилася до 950, а сьогодні становить лише 600 годин аудиторного навчання. Ще одна проблема: надмірна стандартизація. Так, жорсткі рамки Болонського процесу часто не враховують національну ментальність та багатовіковий пласт української культури – від архаїчного язичного мистецтва, вертепів до модернізму Леся Курбаса. Під впливом глобалізації національна школа ризикує втратити свою унікальну змістовність, перетворюючись на копію західних або європейських зразків.

Сучасний актор змушений існувати в полі впливу штучного інтелекту (ШІ). Проблема полягає не в самій технології, а в її наповненні. ШІ створюється людьми, і якщо розробники не закладають у нього глибинні дослідження національного процесу, він пропонує лише поверхневі, часто іншомовні терміни замість автентичних концепцій. Театр — це живий процес, який не може бути музеєм, але він також не повинен ставати «офіціантом», що лише обслуговує моду. Актор має бути донором духовності, а не просто реципієнтом цифрових алгоритмів.

Відповіддю на виклики часу стало створення у 2005 році Експериментальної майстерні театральних досліджень (ЕКМАТЕДОС). Це лабораторія, де студенти мають можливість:

1. Досліджувати світові школи (Гордона Крега, Бертольда Брехта, Шарля Дюлена, Єжі Гротовського та інших) поза межами стандартної програми.
2. Розвивати метод «розумного арлекіна» Леся Курбаса та традиції українського поетичного театру.
3. Шукати нові шляхи роботи, не розчиняючись у глобальному контексті, а збагачуючи його.

Підсумовуючи, варто згадати слова Т. Шевченка «Чужого научайтесь і свого не цурайтесь», — цей заповіт залишається

найбільш актуальним дороговказом для сучасної театральної освіти. «Лупайтесь у скалу. Нехай ні жар, не холод не спинить вас, бо ви призначені скалу сесю розбити», - сказав ще один не менш відомий автор Іван Франко. Ми маємо «лупати цю скалу», аби зберегти професію актора як живу, національну та високодуховну справу.

*Локарєва Г.В.,
доктор педагогічних наук, професор,
зав. кафедри акторської майстерності
Запорізького національного університету*

НАУКОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ

Головне завдання вищої школи, згідно зі Стратегією реформування освіти в Україні, полягає в гарантуванні формування професійної компетентності майбутнього актора через науково-фундаментальну, професійну та практичну підготовку фахівця мистецької галузі.

Напрями науково-дослідної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри акторської майстерності Запорізького національного університету відповідають загально кафедральній темі «Інтегративний підхід до професійної підготовки майбутнього актора в умовах закладу вищої освіти».

В межах знанєво-інформаційної парадигми підготовка майбутніх фахівців у галузі мистецтва, а формування професійних компетентностей, кафедрою акторської майстерності Запорізького національного університету здійснюється за певними науковими підходами: особистісно-орієнтований, культурологічний, синергетичний, системний, когнітивно-інформаційний, компетентнісний підхід.

Особистісно-орієнтований. Ми розглядаємо студента як носія культури, індивідуальність зі своїми власними почуттями, намаганнями, планами, емоційно-ціннісними стосунками. Отже, у підготовці фахівця домінують індивідуальні форми навчання, такі як гра на музичному інструменті, вокал, акторська майстерність, сценічна мова. Основним педагогічним